

Szerkesztőségi iroda:

Nagyberek,

Zapolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagyberek, Zapolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁI

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Előfizetési árak:

Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12
Negyedévre ——— 6
Egy hóra ——— 2
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagyberek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 54. szám.

Hétfő, márc. 8

Az adóreform.

— március 8.

Az adóreform vitája vége felé jár a képviselőházban s a benyújtott adójavaslatok közül több már törvényhozási elintéztetést is nyert.

Igy elintézték a reform egyik legfontosabb részét, a kereseti adóról szóló javaslatot is, amely hivatva van egy anyagi és erkölcsi tekintetben egyaránt tarthatatlan állapotnak véget vetni.

A multban az volt a baj, hogy a harmadik osztály adóban az állam 10 százalékot követelt bevallani, addig az állam maga kényszerítette az adófizetőt hazugságra. Ez ugyanis oly teher volt az adófizetőre, amely alatt feltétlenül össze kellett roskadnia. Amíg az állam az évi keresetnek 10 százalékát követelte, addig becsületes bevallásról és adómorálról beszélni nem lehetett.

Ilyenformán már nagyon régen megérett az idő, hogy egy igazságos adótörvény lépjen életbe, amelynek bázisa az legyen, hogy állapítsák meg becsületesen minden egyes adófizetőnek évi összes jövedelme és megállapítván a kis egzisztenciás adómentes létminimuma, — a módosabbak, a nagyobb jövedelemmel bírók viseljék progresszív módon az állami kiadások terheit, a többiek is e terheket jövedelmek arányában.

Szükség volt erre a törvényre, mert valóban a régi törvénynek számos olyan kibúvó helye van, ahol az adó nemfizetők kényelmesen átsiklottak és az államkiadások terheit átengedték azoknak „az adóalanyok”-nak, akik viszont igen is közeli kezeügyében voltak a fináncoknak.

Megszűnt az az idő, amikor a nép hangulatával egészen biztosan lehetett játszani, ha a demagógia elkiáltotta: a „nem fizetünk adót!” című sokszor hangzott kortes-jelszót.

Ma már nincsen olyan falusi népköri tag, aki elhinné, hogy akármelyik állam fenntarthatná intézményeit adófizetés nélkül. Tudatában van mindenki, hogy az állam méltán szed adót a polgároktól, mert intézményes alkotásokat ad vissza s oly intézményeket, melyek az állampolgár jövedelmét fokozzák és így képessé teszik őket az adóterhek könnyű viselésére. Olyan adótörvény, amely kivétel nélkül mindenkinek tetszését elérje, olyanra nem számíthatunk soha sem.

Az a törvényjavaslat, amely nyolc részből áll és melyet meglehetősen idegességgel tárgyalt a törvényhozás, hosszú időközön át készült és kétségtelenül át van itatva az új szociális élet tartalmával.

Nem szakít egészen a régi rendszerrel, nem mer francia mintára, a tiszta jövedelem bázisára lépni, de kétségtelen, hogy progresszívítás felé halad, a létminimumot megállapítja, tetszik nekünk, hogy a külföldön huzamosabban tartózkodó adóját háromszorosra emeli, ezenfelül a nem altruisztikus alapon álló közkereseti és részvénytársaságok adójának kirovására

nál és tegyük hozzá: igazságos mértéket tart.

Igy az egyenlő teherviselés elve körülbelül eleven valóság lesz s az adómentességek kedvezményei, valamint az adónemfizetés sok szédelgéseire végre megszűnnek.

Egyébként pedig valljuk azt, hogy a legjobb adótörvény igazságosan és csak akkor megy át az életbe, ha az adó-kivetés minden funkcionáriusát az az akarat hatja át, hogy az államnak egyetlen polgára se viseljen nagyobb terhet, mint amennyi évi jövedelme, kereseti viszonyai szerint megbir s ha az adó az évi jövedelem szerint igazodik.

A mostani adóreform haladást jelent adórendszerünkben s így a reformot csak megnyugvással lehet fogadni.

Baaden Károly.

— Negyven éve tanító. —

Nagyberek, március 7.

Krisztus már 1909. év előtt azt hirdette gazdagnak, szegénynek, bölcsnek, tanultnak és tudatlannak, éptestű és szelleműnek, valamint nyomoréknak, a királyoknak és koldusoknak, hogy „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat!” Nemcsak hirdette a tant, hanem gyakorolta is. Isten a mi atyánk. Mi az ő gyermekei vagyunk. Mint az isteni atyának gyermekei szeressük egymást. Az egymás iránti szeretet legyen minden cselekedetünk rugója.

Egy ízben, bár a tanításban elfáradt, azt mondotta tanítványainak, hogy „Engedjétek hozzá jönni a kisdedekeket!” És örömmel, élő, igaz szeretettel társalgott velük. Tanította a gyermekeket, a szülők örömet, boldogságát és a jövő reményét.

Krisztus után a tanítványok és apostolai és ezek utódai tettek eleget kivánságának és küldetésüknek, amelyet e szavakkal fejezett ki, hogy „Elmenvén, tanítsatok minden népeket!”

Eddig a nép nagy rétegei közül csak a kiváltságosak tanításával, nevelésével és lelkeinek művelésével és csak a kiváltságosok foglalkoztak. Ezután mind szélesebb rétegekben folyik a tanítás, a nevelés.

Nincsen tekintet arra, hogy a kiváltságos vagy uralkodó osztályhoz tartozik-e az illető. A haladás igen lassu, mint a milyen a kereszténység üldözötése idején lehetett. A kereszténység terjedésével és elismerésével fokozottabbá vált. A szellem mind nagyobb mérvű közművelésével, a lélek, az egyén szabadságának biztosítása után törekedtek. Az összeütközések igen erősek voltak, mint azt a történelem lapjai bizonyítják és tanítják. Kiváló egyének minden korban voltak, kik a szeretet tanától, a felebaráti szeretettől áthatva, az emberiségnek oktatását példájukkal mutatták és irásaikkal sürgették.

Hazánk is átélte azokat a harcokat. Mégis az általános tankötelezettséget csak 1868-ban írták törvénybe. Végrehajtva még ma sincsen. Az emberek millióinak a tudományoknak a műveltségnek alapelemeit a tanítók közvetítik. A néptanítók!

Van-e valami felemelőbb, lelket nagyobb boldogsággal eltöltő érzés, mint az, hogy az ember embertársának lelkében a szeretet, a világság szövénekét gyújtja meg és élesíti, táplálja, hogy az lobogó fátylává lesz?!

A földmivelő, a kertész, amikor a parlagi földet feltöri, jó maggal beveti és a fejlődő életet gondozza, ápolja és hogy megmaradását helyes fejlődését biztosítsa, támasszal is látja el; nap-nap után megfigyeli, káros hatásoktól, ellen-ségeitől, a különböző férgekől megóvja és azok-

tól megmenti. Amellett gondja van arra is, hogy az idő viszontagságai ellen védve legyen. Ugyan-így jár el a tanító is. És, mint a kertész, ki gyümölcsösében a vadoncokat a jó, a finom gyümölcsöket termő fákról szedett szemekkel beojtja és az ojtványokat mindaddig, míg életök és ezzel jó, nemes tulajdonságaik biztosítva nincsenek, feltő gonddal őrzí, nyesegeti, támogatja, úgy a tanító is szíve egész melegével és teljes szeretetével veszi körül a reá bízott gyermekeket és mint az igaz szülő, feltő gonddal neveli testi és lelki erőiket, hogy a gyermekek szeretett felebarátjaik, isteni atyánk után testvéreik, övéiknek boldogsága, a haza reménye, embertársainak javát szíven viselő gyémánt legyennek.

Ilyen szellemben működik már 40 éve Baaden Károly nagyberekéri központi áll. elemi iskolai igazgató-tanító. E negyven évből 37-et városunkban töltötte.

Az ő működése kezdete összeesik az általános tankötelezettséget kimondó törvény életbe-léptetésével. Az iskolák szerveztettek, de a tanítók helyzete bizony nem igen volt irigylendő. Kezdetben hosszabb ideig ideiglenes volt alkalmaztatásuk is. Nemes hivatásuk nem engedte az elcsüggedést. A város polgársága, hiszen az ő gyermekei neveléséről, jövő boldogulásáról volt szó, mind jobban istápolta az iskolát, támogatta és becsülte meg a tanítót. Így Baaden Károly is véglegesen alkalmaztatott, majd az igazgatói alkalmazást nyerte el. Díjazásuk is, a környék tanítóéhoz viszonyítva, jobba tétetett. Az osztályok szaporítottak. De mert rendes iskolaépület nem volt, 5 különböző helyen, célszerűen épületekben voltak a zsufolt osztályok elhelyezve. 1882. őszén a mostani központi iskolaépületbe költözött a már meglévő 11 osztály. A haladás tovább tart. A zsufolt osztályok mellé újabb osztályok szerveztettek. 1900-ban a volt izraelita iskola községivé lett. Iskola épülete átvettették és ott 3 osztály helyeztetett el. 1902-ben államosított a községi elemi iskola és két körzethez osztatott két igazgató-tanítóval. Jelenleg 24 tanító és tanító működik az állami iskolában. Van 5 állami óvó is.

Baaden Károly, bár németnyelvű közpöben nyerte oklevelét, mint igaz magyar hazafi és tanító, minden időben a magyar nemzeti nyelv és műveltségnek bátor és lankadatlan terjesztője volt és terjesztője ma is. Nem volt az a köz-művelődési mozgalom, melyben ő jelentékeny és tevékeny részt ne vett volna. Igen sok köz-művelődési egyesületnek tagja. A tanítóegyesületben is a sokféle nemzetiség által lakott vidéken fáradhatatlanul munkálkodott. Az ő fiatal korában kevesen voltak. A Délmagyarországi Tanítóegyletnek alig volt annyi tagja, mint ma a nagyberekéri körnek. Boldogan tekinthet vissza a multba azon tudattal, hogy az a szerény kis kör, melyben munkálkodását megkezdette, mily nagygyá nőtt. Hiszszük, hogy a mostani miniszterünk és törvényhozásunk által létesített népoktatási törvények hatványozottabban fokozzák a magyar nemzeti állam fejlődését.

A szombati tanítótestületi gyűlésen ezen érzelmeknek adott a tanítótestület nevében üdvözlő beszédében Szabó Sándor, a testület legidősebb tagja a központi állami elemi iskolában Baaden Károly igazgató-tanítónak 40 évi tanítói munkásságának évfordulója alkalmából kifejezést.

A kartársak meleg ovációja melyen meghatotta Baadent és köszönő szavaiban, amidőn a 40 évi működésről emlékezett meg, az isteni Gondviselésnek adott hálát, hogy oly fizikummal és oly lelkesedéssel pályája iránt áldotta meg, hogy e nemes és önfeláldozást, végtelen türelmet igénylő pályán kötelességeit mindig pontosan, hiven, lelkiismeretesen, eltelve attól a nagy szeretettől a gyermekek iránt, iparkodott teljesíteni, amely nélkül eredményes munkát tanító nem végezhet, — az édes haza és polgártársai javát nem munkálhatja. A tanítói pálya igen rögzös pálya, de aki lemondani, lelkesedéssel és végtelen türe-

Müncheni „Salvator-sör” kapható ma és minden napfriss csapolás. Ezenkívül a „Szent István-sör”

is állandóan csapon van.

213—x.8

MARCOIN JENŐ kaszinó vendéglős.

lemmel tölti be hivatását, annak örömeiket is nyújt. Majd arra kérte kartársait, hogy hassanak oda, hogy jubilatát mindenképpen akadályozzák meg. Véletlenül mondja, hogy megérhette az Isten jóvoltából tanítói működése 40-dik évfordulóját és ezért ezt nem tarthatja jubilálásra alkalmasnak.

Az ünnepi gyűlés végén minden kartárs és nő még külön is melegen üdvözölte Baadent. Adja az Isten, hogy ha majd nyugalomba vonul, zavartalanul élvezhesse azt hosszú ideig!

Szegfü Sándor.

A kaszinó közgyűlése.

— Saját tudósítónktól. —

— március 8.

A nagybecskereki kaszinó-társulat tegnap délelőtt tartotta az idei rendes évi közgyűlését Franz J. L. igazgató elnöklésével, saját helyiségében, a tagok élénk részvétele mellett.

A közgyűlésen jelen voltak: Alföldy Ede, Balácsi József, Bárány Béla, Barth József, Boróczy Dezső, Brones Ernő, Burget József, Binder József, Erdős Béla, Hesse Ede, Jeszenszky Nándor, Keszler Ferenc, Kiss István, dr. Klein Mór, Kokics Sándor, Králik László, Krumenacker Ferenc, Lakos Soma, Laube Ede, Lendvay Márton, Nikolics Szilárd, dr. Nónay Pál, Puts Frigyes, Somfai János, Szávits Sándor, Szenes Adolf, Szekula János, Weisz Izidor.

Miután Franz J. L. igazgató a tagokat üdvözölvén, megnyitotta az ülést, beterjesztette igazgatói jelentését, amely a következőleg hangzik:

Tisztelt közgyűlés!

A választmányunk múlt évi ténykedéséről van szerencsém jelentésemet a következőkben előterjeszteni:

A választmány az elmúlt évben 7 ülésben tárgyalta és intézte el a társulat ügyeit; felvettünk 26 rendes, 7 kültagot és 4 jegyvényst, míg áthelyezés vagy lemondás folytán kilépett 12 rendes tag és a jogosultság lejártá következőben törölve lett 18 jegyvényes. Társulatunknak az év végén volt 178 rendes, 10 kültagja és 5 jegyvényese, a honvéd és közös hadseregbeli tisztikaron kívül.

Megünnepeltük, mint minden évben, március 15-ét, mely alkalommal megkoszorúztuk Kiss Ernő szobrát, október 6-án testületileg vettünk részt a gyászintézkedésten és ugyancsak koszorut helyeztünk a Kiss Ernő szoborra.

A filharmonikusok egylete március 3-án zene- és december 31-ikén Szilveszter-estélyt rendezett helyiségeinkben, a közös hadseregbeli tisztikarnak átengedtük december 17. és 18-án a Bosznia és Herzegovinában állomásozó katonáink javára rendezett karácsony-ünnepélyre.

A pénztárt és könyveket a közgyűlés által megválasztott új pénztárnoknak bizottságilag átadtuk. A két éven teli jegyvényeseket július 1-ével töröltük és felhívtuk, hogy mint rendes tagok lépjenek a társulat kötelékébe. Az újságok alberletére elhatároztuk, hogy az előfizetések félre előzetesen eszközlendők.

Arendt Ferenc szolgáltnak 25 éves szolgálata alkalmából gyűjtést eszközöltünk és a befolyt 100 kor. tiszteletdíjat átadtuk.

Az 1906. évben eszközölt helyiség átalakítások után észlelt hiányok Knab Ádám mérnök ur jelentése szerint, Hoff Nándor és társai vállalkozók által, pótolattak és miután a felülvizsgálatra felkért mérnök ur a munkákat rendben találta, a vállalkozóknak a letett és illetve visszatartott 390 kor. biztosítékot kiadtuk.

A vigalmi bizottság elnökének indítványára kaszinó bál rendezését határoztuk el jan. 9-én.

Társulatunk anyagi viszonyait illetőleg sajnálatos kell jelentenem, hogy régebb és folyó tagsági díjakból 4415 kor. hátralékos követelésünk van, minek folytán váltótartozásunkból az elmúlt évben csak 900 koronát törleszthettünk. E helyen is kérjük tisztelt tagjainkat a díjak pontos befizetésére. A teremdíjat alapszabályaink 28. §-a értelmében a folyó évben 80 koronában indítványozzuk megállapítani, míg Marcoin Jenő vendéglősnek a gyenge üzleti viszonyokra tekintettel szerződésétől eltérőleg öt alkalomra indítványozzuk a nagytermet készíadásaink megtérítése mellett átengedni.

Kérjük a zárszámadás tárgyalása és számvizsgáló bizottság jelentésének meghallgatása után a pénztárnoknak és választmányoknak az elmúlt évre a felmentvényt megszavazni és jelentésemet tudomásul venni sziveskedjenek.

Az igazgató jelentését a közgyűlés egyhangú helyesléssel tudomásul veszi.

Ezután Szávits Sándor beterjeszti a számvizsgáló bizottság jelentését, amely szerint a társulati számadásokat és könyveket teljesen rendben találták, aminek alapján a közgyűlés a fölmentvényt Krumenacker Ferenc pénztárnosnak,

valamint Láday Kálmán és Rátz Jakab számvizsgálóknak egyhangulag megadja.

Ezután Králik László beterjeszti a könyvtár megvizsgálására kiküldött bizottság jelentését, amelynek alapján megteszik a szükséges intézkedéseket a könyvtár rendezésére.

Az elnök jelenti, hogy Urhegyi János könyvtáros sokoldalú elfoglaltságára való hivatkozással lemondott tisztségéről, miért is helyébe a közgyűlés a könyvtárosi tisztséggel ideiglenesen megbizta Králik László főgimnáziumi tanárt.

Végül megállapították a jövő évi költségvetést s miután a jegyzőkönyv hitelesítésére kiküldték Balácsi József és Keszler Ferenc tagokat, a közgyűlés az elnök elterjesztésével véget ért.

HIREK.

— **Szilágyi Gyula kir. tanácsos.** A király a pénzügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök előterjesztésére Szilágyi Gyula nagybecskereki pénzügyigazgató-helyettes a VI. fizetési osztályba kinevezte s egyúttal neki a kir. tanácsosi címet adományozta. A kiváló tisztviselő legfelsőbb kitüntetése minden körben örömet kelt.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Jovanovics Sándor nagybecskereki pénzügyi irodatisztet a X-ik fizetési osztályba kinevezte.

— **A közig. bizottság ülése.** Torontálvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta Botka Béla főispán elnöklésével március havi rendes ülését. Az ülésről szóló részletes jelentésünket holnap közöljük.

— **Purim.** Tegnap kezdődött az izraeliták purim ünnepe. Az ünnepnek, mint ismeretes, az a történelmi esemény az alapja, hogy a hatalmas Ahasverus király gonosz tanácsadója, Haman megharagudott a király feleségére, a szépséges Eszterre, aki zsidó volt s haragjában a zsidók kiirtását vette tervbe. Ahasverus azonban neszét vette a tervnek, nagy haragra gerjedt s elrendelte, hogy a zsidók öljk meg azokat a népeket, akik rájuk támadtak. Így is történt s a zsidók több mint hetvenezer embert öltek meg, vagyonukat pedig zsákmányul ejtették. Az utána való napon nagy örömmel ülték a zsidók s ajándékokat küldtek egymásnak. Ez az ajándékozás nagyrészt még ma is divik és schlachmones a neve. A tehetősebb zsidók azonkívül megnyitják házuakat s akik fölkeresik őket, azokat gazdagon megvendégelik.

— **A szabad liceumból.** A kultúregyesület nagybecskereki szabad liceumában tegnap Wirker István felső kereskedelmi iskolai tanár tartott előadást a közlekedésről. Az előadó igen érdekesen és tanulságosan ismertette a közlekedés történelmét és fejlődését, amelyet a nagy számban megjelent közönség mindvégig feszült figyelemmel hallgatott, végül a kiváló előadásért lelkes tapsokkal adózott a jeles előadónak.

— **Zoltán napja.** Városunk köztisztviselőiben álló polgármestere dr. Perisics Zoltán ma ünnepelte meg nevenapját, mely alkalomból számosan üdvözölték a polgármestert.

— **A képviselőválasztók névjegyzéke.** Nagybecskerek város központi választmánya szombaton délután dr. Perisics Zoltán polgármester elnöklésével ülést tartott, amelyen jelen voltak: dr. Anna Ernő, Franz J. L., dr. Györgyevics Milos, dr. Klein Mór, Szávics Sándor, Végh Károly és Mattanovics György. A központi választmány szombati ülésében a belügyminiszternek 19756. számú körrendeletével foglalkozott, mely az országgyűlési képviselőválasztók 1910. évi névjegyzékének kiigazítását rendeli el. A központi választmány a névjegyzék kiigazítására bizottságot küldött ki, melynek elnökéül Végh Károlyt, tagokul pedig Tarnay Ferencet és Radójesics Tivadart választották meg. A választmány egyúttal utasította az összeírásra kiküldött bizottságot, hogy a munkát még e hó folyamán kezdje meg, úgy, hogy a névjegyzékkel még áprilisban elkészüljenek.

— **Elhunyt iskolanővér.** A Miasszonyunkról nevezett iskolanővérek nagybecskereki rendházának gyásza van, amennyiben Ceuss Mária Germelina nővér, a rendnek egyik régi és kiváló tagja tegnap délután 4 órakor 68 éves korában meghalt. Az elhunyt hosszú éveken keresztül tanított az intézetben s különösen a rajzoktatás terén működött nagy buzgalommal és szép sikerrel, agg korára való tekintettel azonban néhány

évvél ezelőtt nyugdíjba vonult s azóta nem is vett részt a tanításban. A holttestet a zárda-épület egyik folyosói termében helyezték diszes ravatalra s az elhunyt lelki üdvéért az intézeti kápolnában ma reggel gyászmisét tartottak, melyen a tanintézet növendékei is részt vettek. Az elhunyt iskolanővért holnap délelőtt 10 órakor helyezik örök nyugalomra a róm. kath. temetőben levő sírholtban.

— **A 29-ik gyalogezred jubileuma.** A 29-ik gyalogezred jubileuma alkalmából holnap este rendezendő tiszti hangverseny és táncmulatság a kaszinó összes termeiben lesz.

— **Halálozás.** Mint részvétellel értesülünk, Schrader, szül. Riedrich Anna urnő, városunk egyik köztisztviselőben álló matrónája tegnap hosszas szenvedés után 90 éves korában meghalt. Az elhunytat, kiben Schrader László nagyszabesi katonai prépost édesanyját gyászolja, ma délután temették el nagy részvét mellett a Rákóczi-utcai gyászházban s a római katolikus temetőben levő családi sírholtban helyezték örök nyugalomra.

— **Jóteköny-estély.** A helybeli „Libertas” könyvnyomda r.-t. alkalmazottai szombaton tartották meg házi-estélyüket a kaszinó vendéglő helyiségeiben, ahol ez alkalommal meglehetősen szép számú közönség gyűlt össze, melynek sorában ott láttuk dr. Várady Imre országgyűlési képviselőt nejevel, dr. Kardos Samu orsz. képviselőt és közeletünk több más előkelőségét. A házi-estély műsorral volt egybekötve, melynek legsikerültebb pontja volt a Mohl-estvérek zeneszámai, akiket csinos ének- és zene-előadásukért a közönség zajos tapsokban részesített. Jó volt még Karátsónyi Böske tréfás monológja is, míg a többi szereplők, nevezetesen Babinszki Betti, Reinitz Béla és Krisztianics Ödön is sok tapsban részesültek. Éjfélkor megjelent az „Éjféle Futár” című ez alkalomra készített tréfás lap, mely a többiek között az estélyen jelen volt hölgyek névsorát is közölte. Ezután hajnalig tartó tánc következett.

— **A „Maskil-el-dol” tea-estélye.** A nagybecskereki „Maskil-el-dol” jóteköny egyesület tegnap délután a Korona-szállodában „five o'clock tea”-t adott, amelyen nagyszámú előkelő közönség vett részt s így szép összeg pénz gyűlt be a jóteköny célra. Este 9 órakor ugyancsak a Korona-szállodában álarcos és jelmez-purim-bál volt, amelyen szintén sokan voltak. A táncmulatság a lehető legjobban sikerült s a közönség egész egész a hajnali órákig feszletlenül mulatozott.

— **Mulatság.** A magyarországi munkások rokkant- és nyugdíj-egyletének nagybecskereki fiókjá szombaton kedélyes estélyt tartott a Pest-kávéházban, melyen szép számú közönség vett részt. Az estély műsorral volt egybekötve. Először is Szöllőssy Károly ismertette az egyesületet, Szöllőssy Károlyné pedig előadta a „Mohácsi koldus” című költeményt. A közönség mindkettőjüket zajos tapsokkal tüntette ki. Az estélyen közreműködtek még: a vasutasok énekkara, Schiff Vitusné, Schiff Vitus, Weisgerber József, Krisztianics Ödön, Polyák József és Köhler Károly. Műsor után tánc következett, mely a legjobb hangulatban a kora reggelig tartott.

Gyilkol a pálinka.

— Tömeges pálinkamérgezés Tótaradácson. —

— Saját tudósítónktól. —

Nagybecskerek, március 7.

Világszerte folyik az agitáció a pálinka ellen. Tudományos művek, hírlapi cikkek állandóan fejtegetik az alkohol veszedelmét s mindenütt erős testületek küzdenek a pálinkaivás ellen s hiába. A pálinka folytatja retteretes pusztító diadalutját s egymásután szedi áldozatait.

Csak nemrégiben Nagybecskereken egy héten négy embert ölt meg a pálinka s most megint egy olyan megdöbbentő esetről kapunk hírt, amely az alkohol szörnyű nagy fekete lajstromában is parját ritkítja.

Ugyanis a szomszédos Tótaradac községben szombaton éjjel egy halotti toron, amelyen ugyszólván jelen volt a fél falu, körülbelül 40 emberen a pálinkamérgezés tüneteit konstataáltak. A negyven emberből szombattól kezdve ma reggelig tizenkét ember meghalt, körülbelül husz ember pedig súlyos betegen fekszik, akik közül a segítségül hivatott orvosok véleménye szerint még 3-4 ember menthetetlenül áldozatul fog esni az alkoholnak.

A szenzációs mérgezési eset nemcsak Aradácson, hanem nálunk Nagybecskereken is nagy port vert fel s különösen orvosi körökben nagy izgatottsággal tárgyalják a nem mindennapi esetet, mely már zinte katasztrófának is beillenek.

A megdöbbentő esetről tudósítónk a következőket jelenti:

Tegnapelőtt történt, hogy a szomszédos Tótaradác községben meghalt Zahorecz János ottani jómódu földműves. Mint számos más vidéken, Tótaradácban is szokásban van, hogy ily gyászos esetek alkalmával az elhunyt felett halotti tort ülnek, ami természetesen nem megy szárazon. Nagy ivások vannak ilyenkor s hogy az elhunytak túlvilági öröme és boldogsága minél nagyobb legyen, nem ritkán megesik az is, hogy a halotti toron részt vett férfiak a temetésre már nem tudnak a saját lábukon elmenni.

Ilyenforma halotti torban volt része az elhunyt Zahorecznek is, csak hogy ez a halotti tor tizenkét embernek étébe került, nem beszélve azokról, akik a toron elfogyasztott szesz következtében most súlyos betegen fekszenek s akik között 3-4 ember van, akiknek életéről már a segítségül hívott orvosok is lemondottak.

Javában üritgették még a pálinkás poharakat az elhunyt túlvilági boldogságára, midőn néhány ember rosszulról panaszkodott. Pálinkaivóknál ez nem ritka jelenség s a többiek ügyet sem vetettek arra, hanem tovább itták a gyilkos italt. Éjfél tájban azután mind többen és többen lettek rosszul a pálinkától s hazamentek. A dolognak ekkor már fele sem volt tréfa s orvosokért küldöttek. Nagybecskerekéről dr. Klein, a szomszédos Elemérről pedig dr. Kolos Mihály járásorvos nyomban ki is ment Tótaradácra, addig azonban már többen meghaltak. Az orvosok a mutatkozó tünetekből rögtön látták, hogy tömeges pálinkamérgezés esete forog fenn s minden lehetőséget elkövettek, hogy a mérgező hatását megszüntessék, sok betegnél azonban hasztalan volt minden fáradozás és orvosi tudomány, mert a mérgezés már oly előrehaladott stádiumban volt, hogy a hányató és ellenszerek sem tudták megakadályozni a halál bekövetkezését.

A tömeges pálinkamérgezésnek ma reggelig tizenhárom halottja volt, nevezetesen: az elhunyt özvegye, Zahorecz Jánosné, Salamon András, Roszkov Ádám, Szuszekár Ádám, Bartos András, Zvara Ádám, Burik János, Zahorecz György, Nyemcsok Pál és János, Mucsa Mihály, Stránszki János és Hrubik György.

A súlyos betegek száma körülbelül huszra tehető, akik közül azonban, mint már említettük, 3-4 embernél a mérgezés oly erős, hogy az orvosok nem bíznak a felgyógyulásukban.

Azt, hogy voltaképpen mi okozta ezt a tömeges halálozást, mindeddig még nem sikerült egész pontosan kideríteni. A faluban azonban általánosságban beszélik, hogy a pálinka mérgezett volt, valószínű azonban az, hogy a szerencsétlenek annyi pálinkát ittak meg, hogy a sok pálinka ölte meg őket.

Az esetről különben még a tegnapi nap folyamán értesítették a nagybecskereki királyi ügyészséget és dr. Kovács Rókus kir. ügyész, Benedek Jenő vizsgálóbíró, nemkülönben dr. Fialowski Béla és dr. Magyar Károly törvényszéki orvosok ma kimentek Tótaradácra, ahol a tömeges mérgezési esetben szigorú vizsgálatot fognak tartani s így pontos és megbízható adatokat csak visszatérésük után lehet majd megtudni.

A vizsgálat.

Délután folyamán kiküldött tudósítónk azt jelenti, hogy Zahorás felesége, illetőleg özvegye nem a pálinkamérgezés miatt halt meg, hanem férje halála folytán támadt izgalom a kövér asszonynál szívszélhűdést okozott s ez ölte meg. Az asszonyt már el is temették.

A vizsgáló-bizottság délután 2 óra tájban jött ki Aradácra s nyomban megkezdte a vizsgálatot. Eddig megállapították, hogy a halotti toron mintegy hatvan-hetven ember vett részt, akik két egy-egy akós hordó pálinkás ittak meg, úgy, hogy ez a hatvan-hetven ember száz liter pálinkát fogyasztott el.

A pálinkaivás egyik áldozatát Salamon Andrást már szintén eltemették s jelenleg tizenegy ember fekszik a ravatalon és pedig a következők:

Roszkos Ádám, Hrubik György, Szuszekár Ádám, Burik János, Zvara Ádám, Nyemcsok

János, Nyemcsok Pál, Stránszki János, Zahorecz György, Mucsa Mihály és Bartus András.

Ezeknek boncolása ma délután 6 órakor lesz, míg a vizsgálat folyik.

TÁVIRATOK

Országgyűlés.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, március 8. (A „Torontál” ered. távirata.) A képviselőházban az adó-reform vitája a vége felé közeledik, úgy, hogy e héten valószínűleg az egész reform a tető alá kerül. Ma megkezdtek már a jövedelemadóról szóló javaslat tárgyalását is, amely meglehetősen élénken folyt.

Az ülésen Justh Gyula elnökölt s a kormány részéről Wekerle Sándor, Günthe Antal, Jekelfalussy Lajos és Josipovich Imre vannak jelen.

A jegyzőkönyv hitelesítése és az elnöki jelentések után harmadszori olvasásban megszavazzák a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adójáról szóló törvényjavaslatot.

Ezután Wekerle Sándor miniszterelnök betérjeszti az állami számvétség jelentését és az állam szénbánya vásárlásáról szóló törvényjavaslatot.

Itt áttérnek a jövedelmi adóról szóló törvényjavaslat tárgyalására.

Az első felszólaló Eszterházy Mór gróf, aki az ellen érvel, hogy a létminimum dolgában Budapesttel ne legyenek kivételt. A javaslatot különben elfogadja.

Polónyi Géza hosszasan beszél a létminimumról s azt indítványozza, hogy Budapest a létminimum ezer koronában állapítsák meg. A javaslatot egyébként szintén elfogadja.

Nagy Sándor a függetlenségi párt nevében szólal föl s kijelenti, hogy a javaslatot elfogadja, mert abban a pártnak egyik régi programját látja megvalósulni.

Végül Mezőfi Vilmos beszél hosszán a javaslat ellen s kibeszéli az ülést.

A politikai helyzet.

A függetlenségi párt mai értekezlete.

Budapest, március 8. (A „Torontál” eredeti távirata.) A politikai világ nagy érdeklődéssel tekint a függetlenségi és 48-as párt ma esti értekezletére. A pártértekezlet a legkülönbözőbb hírek vannak forgalomban, de az összes híreket megcáfolja a függetlenségi párt hivatalos lapja.

E közlés dacára sokakat aggaszt azonban az a fordulat, hogy Kossuth Ferenc állapota ismét rosszabbodott s így nem lehet jelen a mai pártgyűlésen. Attól tartanak, hogy az ő személyes jelenlétének hiánya miatt esetleg nem a megállapított módon fog lefolyni a pártértekezlet. A párt vezetői azonban azt mondják, hogy ennek dacára is az értekezlet a megállapított módon fog lefolyni, mert a pártban erre nézve teljes az egyetértés. Különben ma délelőtt Kossuth Ferenc megbízásából titkárja Palla Sándor hosszasan tanácskozott Holló Lajossal, Hoitsy Pállal és Batthyányi Tivadar gróffal a mai pártértekezlet dolgában.

Batthyányi Tivadar gróf a VI. kerületi függetlenségi kör tegnapi közgyűlésén elnöki beszédében szót a bankkérdésről s kijelentette, hogy a bankkérdésben a párt és vezére közt teljes az egyetértés.

A mai pártértekezletről elmaradó többi tervbe vett más javaslatok és indítványok fölött egy következő értekezleten fog a függetlenségi párt határozni. Ezt az értekezletet vagy holnap vagy csütörtökön fogják megtartani.

A bankbizottság ülése.

Budapest, márc. 8. (A „Torontál” ered. távirata.) A képviselőház által kiküldött bankbizottság szerdán délután öt óra-

kor tartja legközelebbi ülését, amelyen érdemleges határozatot hoz a bank dolgában.

Zichy Aladár gróf utja.

Budapest, március 8. (A „Torontál” eredeti táv.) Zichy Aladár gróf, a király személye körüli miniszter tegnap Bécsből visszaérkezett Budapestre. Visszaérkezése után a miniszter a miniszterelnökkel hosszabb ideig konferált.

Az alkotmánypárt értekezlete.

Budapest, március 8. (A „Torontál” eredeti táv.) Az alkotmánypárt valószínűleg holnap este szintén tart értekezletet, amelyen arról lesz szó, hogy a pártnak a bank-bizottságba kiküldött tagjai milyen álláspontot foglaljanak el Holló Lajos javaslata dolgában a bankbizottság legközelebbi ülésén.

A Netemere föl függesztése.

Budapest, március 8. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint illetékes forrásból jelentik, a római apostoli Szentszék már döntött abban a kérelemben, melyet a magyar püspöki kar a „Netemere” decretum ügyében a Szentszékhez intézett. A döntés úgy hangzik, hogy a nevezett dekretum hatályát épp úgy felfüggeszti a Szentszék Magyarország, mint ahogy azt Németország egyik tartományára nézve tette, vagyis visszaáll hazánkban a vegyes házasságokra vonatkozólag a dekretum előtt való állapot, a statusquo ante. Természetesen ezen új pápai határozat csak akkor lép majd hatályba, amidőn azt az egyházmegyei főpásztorok hivatalosan fogják papjaikkal közölni.

A keleti események.

Budapest, március 8. (A „Torontál” ered. táv.) Mint Konstantinápolyból sürgönyzik, a török kormány kérdést intézett Szerbiához és Montenegróhoz, hogy a hali készülődések Törökország ellen irányulnak-e, amire mindkét helyről kijelentették, hogy nem.

Budapest, március 8. (A „Torontál” eredeti távirata.) A szentpétervári „Szlovo” jelentése szerint a keleti válság tetőpontját érte el s rövid néhány nap kérdése a háború, amelyet lehet, hogy el tud Európa kerülni, de az eddigi jelek szerint nem valószínű.

Határidő-üzet.

Budapest, márc. 8. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli záratkor a következő árakat jegyezték:

Buza (április)	27.50
Buza (októberre)	22.88
Rozs (áprilisra)	21.20
Zab (áprilisra)	17.84
Tengeri (áprilisra)	17.14

Közgyűlések.

Március 11. A felsőtorontáli ármentesítő- és belvívészabályozó társulat közgyűlése.

Március 14. A nagybecskereki Chevra-Kadisa közgyűlése.

Március 14. A torontálszécsányi hitelszövet. közgyűlése.

Március 18. A kiszombori segély-egylet és hitelszövetkezet közgyűlése.

Március 21. A jarkováci népbank r.-t. közgyűlése.

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

SZERDÁN,

folyó évi március hó 10-én

a „Kaszinó” összes helyiségeiben

= NAGY =

KATONAZENE-HANGVERSENY

a 61. gyalogezred zenekara által.

Belépő-díj 60 fillér.

Kezdete este 1/2 9 órakor.

Számos látogatást kér Marcoin Jenő.

1741/1909. sz. A törökbecsei járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetmény.

Torontárvármegye törökbecsei járásához tartozó Karlova községben megüresedett községi orvosi állásra pályázatot hirdetek. Felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1908: XXXVIII. t.-c. 7. §-a értelmében kellően felszerelt s eddigi alkalmaztatásukat is feltüntető, a jelenleg közszolgálatban állók pedig közvetlen felettes hatóságuk által láttamozott és igazolt működési bizonyítványt nyújtva ellátott kérvényüket **f. évi április 1-ig** hozzám terjesszék be. A később érkező, avagy nem kellően felszerelt kérvényeket nem fogom figyelembe venni.

A választást később meghatározandó napon fogom megtartani.

A községi orvos javadalmazása az 1908: XXXVIII. t.-c. 10. §-a értelmében 1600 korona évi fizetés s ötöd évenként négyszer megismétlődő 200—200 kor. korpótlék, szabad lakás s az 1908: XXXVIII. t.-c. 22. §-a és 9. §-a értelmében megállapítandó látogatási, távolsági és halottkémlelési díj.

Midőn megemlítem, hogy az utolsó népszámlálás adatai szerint 4933 lakossal bíró Karlova községnek vasuti állomása is van, felhívom a pályázni szándékozókat figyelmét arra is, hogy a megválasztandó községi orvos kellő megegyezés esetén a Karlova községgel egybeépült Beodra községéhez tartozó Karátsonyi Andor-féle uradalom orvosi állását is elnyerheti.

Törökbecse, 1909. évi március hó 3.

Dr. Csávósy Ignác,
főszolgabíró.

234—3.2

A Chevra-Kadisa előjárósága.**Községi ülés.**

A Nagybecskereki Chevra-Kadisa (Szent-egylet) vasárnap, **f. hó 14-én d. e. II óra-kor** a hitközség irodájában

rendkívüli közgyűlést

fog tartani, melyre az egylet t. c. tagjai ezennel tisztelettel meghívotnak.

Napirend.

1. A módosított alapszabályok helyesbítése, illetve kiegészítése.

Nagybecskerek, 1909. évi március 6.

Löffler Jónás,
titkár.

Weisz Izidor,
elnök.

1647/1909. sz.

Mokrin község előjáróságától.

Árverési hirdetmény.

Mokrin község tulajdonát képező
nagyvendéglő

nyilvános árverés útján **f. évi márc. 26-án d. e. 9 órakor** 6 (hat) egymásután következő évre haszonbérbe fog adni.

A bérlet kezdete ez év május hó 1.

Kikiáltási ár évi 3200 korona.

Árverés utáni utóajánlatok nem fogadtatnak el. Egyéb föltételek az előjáróságnál megtehetőek.

Mokrin, 1909. évi március hó 5.

238—2.2

Az előjáróság.

Kedden, folyó hó 9-én, este

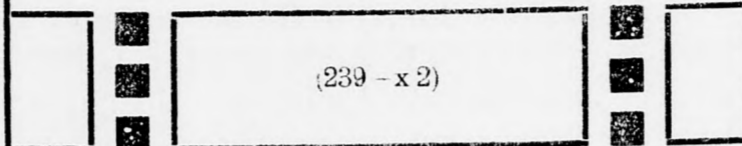
a „Rózsa“ kávéházban

NAGY

TOMBOLA-ESTÉLY.

Kezdeté 10 órakor.

Ezután hetenként egyszer, minden kedden tombola-estély.

942/1909. tlkvi szám.

225—1.1

Árverési hirdetmény.

A perlaszi kir. járásbírótság, mint tlkvi hatóság az előterjesztett kérelem folytán Iparosok Takaré- és Előlegszövetkezete nagybecskereki cég javára 800 kor. tőke, ennek 1908. évi október hó 1-től járó 7% kamatai, 7 kor. 55 fill. óvási, 1/3% váltódíj, 72 korona 80 fillér már megállapított, 26 kor. 75 fill. jelenlegi s a még felmerülendő költségek kielégítése végett Drakulits Vásza csentai lakos ellen az ezen kir. jár. bíróság területén Csenta község határában fekvő és a csentai 2168. sz. tlkvb. foglalt:

1. 81. hrsz. 1⁸⁰⁰ h. I. o. kaszálóra egészben 287 kor.;

2. 4 d. 18. hrsz. 1 h. I. o. kaszálóra egészben 180 kor.;

a csentai 2279. lapsz. tlkvb. felvett:

3. 4 d. 28. hrsz. 2¹⁵⁹³ h. I. o. kaszálóra egészben 398 kor.;

4. 14. hrsz. 800⁰ ö. kertre egészben egészben 376 korona kikiáltási árban az árverést elrendeli.

A nyilvános árverés Csenta község-házánál **1909. évi június 7-ik (hét) napjának délelőtti 9 órájkor** fog megtartatni.

1. A kikiáltási ár a becsár.

2. Árverelni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% -át készpénzben, vagy ovadékképes értékpapírokban a kiküldött kezehez letenni s azt a vevő a vételár megfelelő %-áig kiegészíteni.

Perlaszon, a kir. járásbírótság, mint telekkönyvi hatóságnál, 1909. évi február hó 11-én.

Dr. Szabó,
kir. jbró.

Verseny tárgyalási hirdetmény.

A Módosi Önkéntes Tűzoltótestület Módoson, a Domb-utca 304. számú ház telkén (az ovoda mellett)

tűzoltószertárat és őrtornyot

épített, melyre a zárt árlejtést **f. évi márc 15-ik napjának d. u. 2 órájára** Módos község-házának bírói szobájában kitűzi.

Az árlejtési összeg 6837 kor. 21 fill. A szükséges fuvarokat a község területén belül a község díjtalanul szolgáltatja.

Az építkezési tervek, a költségvetés és az építési feltételek a község-házán a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Bánatpénz az árlejtési összeg 5%-a, amely az ajánlattevő által az ajánlathoz készpénzben, vagy ovadékképes értékpapírokban melléklendő.

Az ajánlatok a fent jelzett határidőig a Módosi Önkéntes Tűzoltótestület elnökénél nyújtandók be. Később érkező vagy táviratilag intézett ajánlatokat az elnökség nem fogad el.

Kelt Módoson, a Módosi Önkéntes Tűzoltótestület 1909. évi január 19-én tartott választmányi gyűlésének határozatából.

ifj. Werth Bernát, **Dr. Schimpl János,**
titkár 240—31 elnök.

Az Arpad-utcai 637/15. sz. házban több kisebb és nagyobb

lakás
azonnal kiadó.

Tudakozódní e lap kiadóhivatalában lehet.

14—x.24

MÉRLEGKÉPES KÖNYVELŐ

elvállal olcsó díjazás mellett délutáni és esti órákra könyvelést és irodai munkákat.

Bővebb felvilágosítással e lap kiadóhivatala szolgál.

Egy 3—4 szobából álló

LAKÁS

Korona-utca 542/14. szám alatt

kiadó.

Bővebb Kurländer Imréné!

236—4.2

UJ BOR literje 26 krajcár.

dr. Brájjer Lajos
szőlőjéből.

Kapható: Zápolya-utca I. sz. (a házmesternél).

34—x.32

GYÁROSOKNAK, KERESKEDŐKNEK ÉS IPAROSOKNAK SAJÁT ÉRDEKÜK,

hogy gyártmányaik, áru- és iparcikkeiket mennél többet hirdessék. — A hirdetések 1900. évi július hó 1-je óta bélyegmentesek és annyira olcsók, hogy aki nem hirdet, az maga ellen vét.

HIRDETÉSEK FELVETETNEK A „TORONTAL“ KIADÓHIVATALÁBAN.